2023

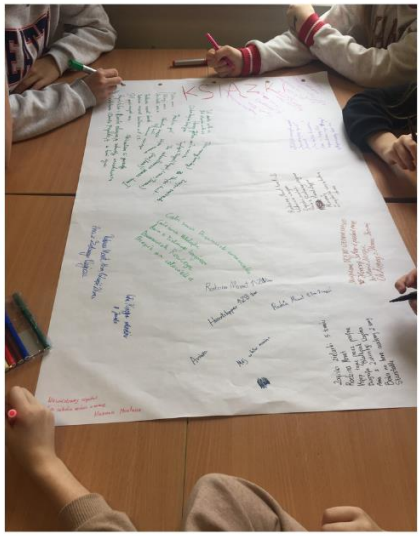

DIAGNOZA LOKLANA POTRZEB KULTURALNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRCZ

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE CENTRUM KULTURY

DOM KULTURY+

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: Dom Kultury+ Edycja 2023

Wstęp

Oddajemy w państwa ręce raport podsumowujący diagnozę życia kulturalnego mieszkańców gminy Dobrcz z uwzględnieniem roli Gminnego Ośrodka Kultury w Dobrczu, który jest częścią projektu Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne.

Badania prowadzone były metodami jakościowymi. Zastosowano wywiady IDI, wywiady FGI w różnych sołectwach na terenie gminy oraz w GOK, spacer badawczy, drzewo marzeń wystawione w GOK, rozpytki z mieszkańcami oraz na podstawie danych zastanych - raportów przygotowanych dla władz gminy DOBRCZ. Badania były wspomagane przez ankietę dla rodziców, których dzieci chodzą na zajęcia do GOK oraz ankietę podczas wydarzenia organizowanego w jednym z sołectw.

Badanie wskazuje, że GOK jest pozytywnie oceniany przez mieszkańców i działa prężnie, co jest okupione dużym wysiłkiem trzysobowego zespołu GOK, co jest bardzo mały zasobem kadrowym na tak rozległą gminę.

Mieszkańcy doceniają jakość zajęć prowadzonych w GOK, m.in ćwiczenia ruchowe dla seniorów, zajęcia plastyczne dla dzieci, czy orkiestrę dętą. Chętnie widzieliby poszerzenie oferty zajęć o kolejne zajęcia rozwijające pasje - zarówno dzieci, jak i dorosłych np. warsztaty artystyczne dla dorosłych, więcej ćwiczeń ruchowych, imprezy integracyjne. Podczas spotkań wybrzmiała potrzeba działań prowadzonych nie tylko w samym Dobrczu, ale w pozostałych częściach gminy. Ta potrzeba jest zrozumiała - gmina jest naprawdę rozległa, trudno z niektórych sołectw dojechać bezpiecznie do Dobrcza, w którym jest siedziba GOK. Z drugiej strony widać jak zróżnicowana i skomplikowana jest forma działalności świetlic wiejskich, w których takie działania można prowadzić. Trudno ustalić, jaka jest ich rola, kiedy mogą się w nich odbywać zajęcia, a kiedy świetlice są wynajmowane przez mieszkańców. Na to nakładają się też kwestie niewielkiego zespołu GOK.

Warto podkreślić, że gmina odnotowuje przyrost mieszkańców - wynika to m.in. z napływu mieszkańców z Bydgoszczy, którzy szukają spokojniejszego i tańszego miejsca do życia z dobrym dojazdem do miasta. Gmina Dobrcz jest do tego idealna. Ta sytuacja to szansa, by nowi mieszkańcy zaangażowali się w działania na rzecz gminy. Warto też włączyć ich w działania kulturalne w gminie. Mogą podpowiadać tematykę zajęć i kierunki wyjazdów. Już dziś pojawiają się głosy, że cenią sobie działania GOK za bliskość i profesjonalizm.

Poniższy raport zawiera opis zastanej sytuacji, opinie mieszkańców oraz propozycje rekomendacji.

Charakterystyka gminy Dobrcz

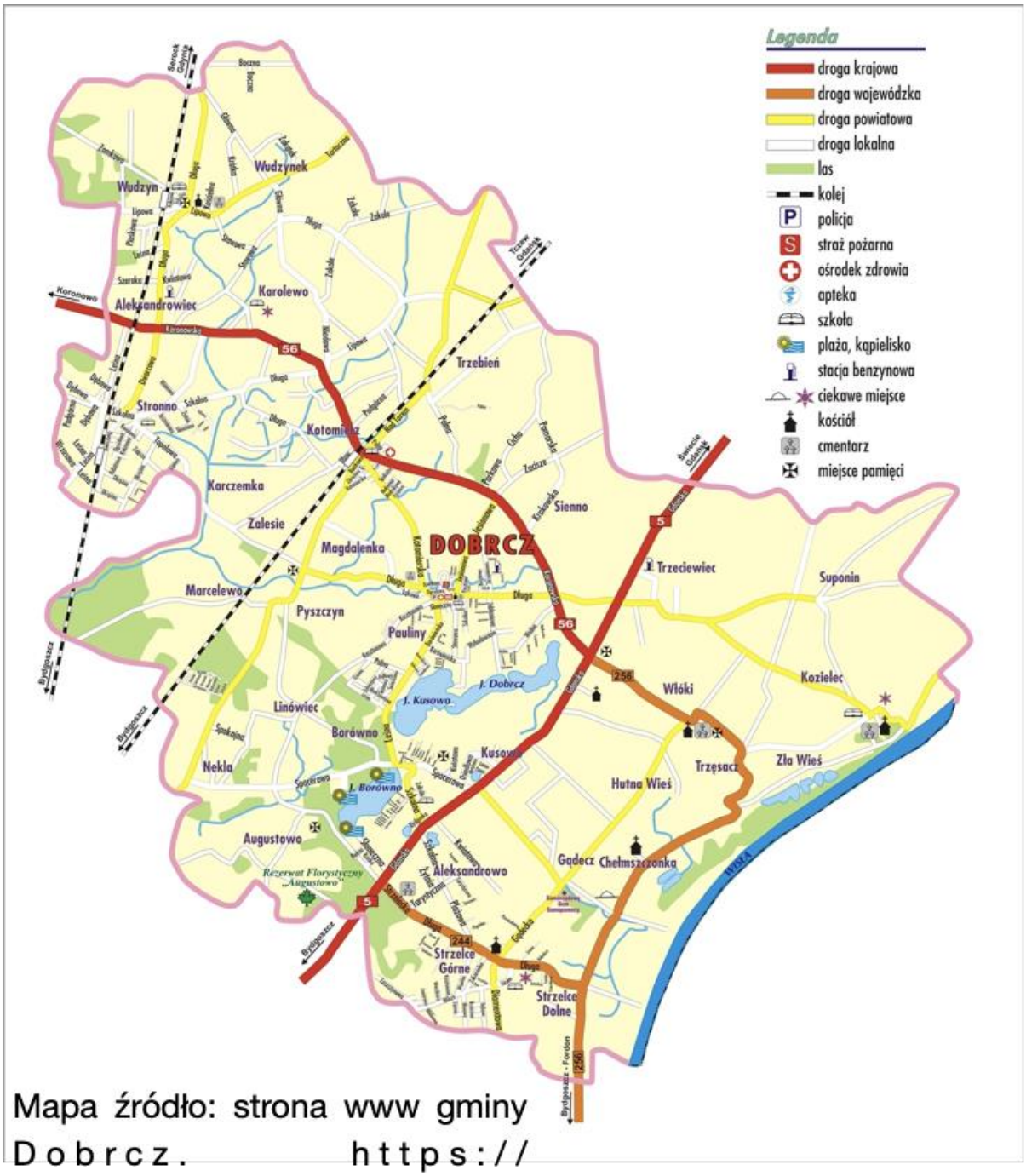

Mapa źródło: strona www gminy Dobrcz. https://dobrcz.bip.net.pl/?c=266

Gmina Dobrcz jest położona w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie bydgoskim i graniczy z następującymi gminami: z powiatu bydgoskiego: Dąbrowa Chełmińska, Osielsko, Koronowo, z powiatu świeckiego: Pruszcz, Bydgoszcz (Miasto na prawach powiatu).
Powierzchnia Gminy Dobrcz wynosi 13 007 ha (GUS). Siedzibą Gminy jest wieś Dobrcz. W skład gminy wchodzą 21 sołectwa, a 32 miejscowości. Gmina jest bardzo rozległa, faktycznie jest podzielona na przez magistrale kolejowe Bydgoszcz - Gdynia/Serock, Bydgoszcz - Gdańsk/Tczew oraz trasę szybkiego ruchu S5.

Wszystkie instytucje gminne, w tym GOK, znajdują się na terenie Dobrcza. Na terenie gminy działa 6 szkół podstawowych oraz 1 szkoła ponadpodstawowa.

Na terenie gminy znajdą się trzy jeziora - Dobrcz, Kusowo oraz Borówno. To ostatnie jest często wskazywane jako atrakcja okolicy. Gmina graniczy z rzeką Wisła, które też stanowi atrakcyjne miejsce dla mieszkańców. Na terenie gminy znajdują się też lasy doceniane przez mieszkańców .

Gmina w większości jest gminą rolniczą. Na stronie gminy czytamy:
„Największa część Gminy zajmują użytki rolne, bowiem aż 10.483 ha. Stanowi to ok. 82 % ogółu powierzchni Gminy, z czego grunty orne rozciągają się na 9.394 ha. W strukturze tej grunty orne dominują, zajmujące prawie 88% powierzchni użytków rolnych. Tylko 5% stanowią łąki, a niespełna 2% -pastwiska. Użytki leśne oraz grunty zadrzewione i zakrzewione to ok. 1 tys. ha to około 7,5 % powierzchni. Grunty pod wodami -zajmują 359 ha, grunty zabudowane i zurbanizowane -zajmują około 600 ha, nieużytki ponad 300 ha. Grunty można ogólnie zaliczyć do gleb średniej wartości użytkowo - rolniczej. Ponad połowę stanowią grunty klasy IIIb i IVa. Bezpośrednio sąsiedztwo Bydgoszczy oraz obszar gruntów rolnych determinuje kierunek rozwoju gminy. Łączą się tu funkcje rolnicze i aglomeracji miejskiej. Od lat systematycznie wzrasta urbanizacja terenów i co za tym idzie, dość szybkim tempie zwiększa się liczba ludności. Gmina Dobrcz podzielona jest na 21 sołectw. W ich skład wchodzą 32 miejscowości”.

Fot. Urząd Gminy w Dobrczu. Archiwum badaczki

Rolniczy charakter gminy wpływa na możliwości czasowe mieszkańców i ich angażowania się w działania kulturalne. Mogą się angażować w tego typu działania poza czasem pracy w polu i zbiorów.

Gminę Dobrcz zamieszkuje niemal 11,5 tysiąca mieszkańców. Liczba ludności systematycznie wzrasta. Wśród 144 gmin województwa kujawsko-pomorskiego Gmina Dobrcz plasuje się na 44 pozycji, a jeśli uwzględni się wyłącznie 127 gmin wiejskich, zajmuje 14 miejsce.

Bardzo wysoki jest również wskaźnik gęstości zaludnienia. Jest jednym z najwyższych na terenach wiejskich województwa i wynosi 89 osób/km2. Jest niemal dwukrotnie wyższy od przeciętnego wskaźnika spotykanego na terenach wiejskich, który wynosi 48 osób/km2. To sytuacja naprawdę wyjątkowa dla gmin wiejskich w naszym kraju. Przybywanie liczby mieszkańców można tłumaczyć bliskością Bydgoszczy i coraz większą liczbą mieszkańców miasta wyprowadzających się na wieś. Ludzie Ci szukają spokoju, szans na budowanie rodzinnych domów przy zachowaniu korzyści korzystania z infrastruktury w Bydgoszczy (praca i usługi).

Założenia metodologiczne

Diagnoza kulturalnych potrzeb mieszkańców prowadzona była od 20.03.2023 do 5.05. 2023 Badania prowadzone były metodami jakościowymi, m.in. poprzez wywiady IDI, wywiady FGI w różnych sołectwach na terenie gminy oraz w GOK, spacer badawczy, drzewo marzeń wystawione w GOK, rozpytki z mieszkańcami oraz na podstawie danych zastanych - raportów przygotowanych dla władz gminy DOBRCZ. Badania były wspomagane przez ankietę dla rodziców, których dzieci chodzą na zajęcia do GOK oraz ankietę przeprowadzoną podczas podczas wydarzenia organizowanego w jednym z sołectw.

W badania w dniach 20.03-24.03 2023 r przeprowadzono rozmowy z uczniami szkół terenu gminy, głównie z uczniami starszych szkół podstawowych i pierwszych w szkole ponadpodstawowej.

Prowadzono rozmowy w:

- Zespół Szkół Agro-Ekonomicznych im. Bronisława Zamojdzina w Karolewie
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dobrczu
- Szkoła Podstawowa w Wudzynie
- Szkoła Podstawowa w Kotomierzu
- Szkoła Podstawowa w Strzelcach Górnych

Badania prowadzone przez zespół GOK (po wcześniejszym przygotowaniu przez ewaluatorkę). Zespół prowadził ankietę wśród rodziców dzieci chodzących na zajęcia do GOK i podczas spotkania na terenie gminy. Przez miesiąc w GOK było też „drzewo marzeń" gdzie uczestnicy zajęć w GOK mogli zamieszczać swoje opinie. Odbyły się też warsztaty prowadzone przez pracownika GOK.

Proces diagnozy obejmował także warsztaty z pracownikami Gminnego Ośrodka Kultury w Dobrczu.
Pierwszy warsztat z badaczkami odbył się przed przyjazdem do gminy i wskazał główne wątki badawcze. Położył nacisk na szczególnie przyjrzenie się potrzebom młodzieży i seniorów.
Dla pracowników GOK ważne było poznanie preferencji dzieci (kl. 5) i młodzieży ze starszych klas szkół podstawowych (6,7,8 klasa) w wieku 11-15 lat. Ta grupa często przestaje chodzić na zorganizowane zajęcia w ośrodkach kultury. Taki trend widać w całym kraju. W czasie diagnozy starano się zanalizować, dlaczego tak dzieje się na terenie gminy Dobrcz.

Pracownicy GOK deklarowali też, że chcą się przyjrzeć seniorom na terenie gminy. Ta grupa wiekowa jest już aktywna i obecna w GOK. Diagnoza miała zebrać propozycje tematów na kolejne działania oraz opracować wskazówki, co zrobić, by zaktywizować seniorów z różnych części gminy. W toku warsztatów okazało się też, że warto przyjrzeć się dorosłym mieszkańcom gminy aktywnym zawodowo, by sprawdzić, w jakich działaniach oni braliby udział i jak forma spotkań/działań jest dla nich optymalna.

Ze względu na te potrzeby, raport został podzielony na 3 części charakteryzujące każdą z tych grup oraz zestaw rekomendacji podsumowujących całość.

Młodzież w gminie Dobrcz

Rozmowy z młodzieżą prowadzono w szkołach

- Zespół Szkół Agro-Ekonomicznych im. Bronisława Zamojdzina w Karolewie
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dobrczu
- Szkoła Podstawowa w Wudzynie
- Szkoła Podstawowa w Kotomierzu

• Szkoła Podstawowa w Strzelcach Górnych
oraz podczas obserwacji w świetlicy w Kotomierzu.

Kilka wniosków dotyczących młodzieży opracowano na podstawie badania rodziców dzieci uczestniczących w zajęciach w GOK.

Z rozmów z młodzieżą widać wyraźnie, jak specyfika gminy - duża gmina, podzielona torami i trasą S5 – wpływa na życie młodzieży w gminie. Młodzież ta ma trudność z samodzielnym poruszaniem się po całej gminie. Młodzież spędza głównie czas w najbliższych sołectwach. Zajęcia w innych częściach gminy są dla nich niedostępne, ponieważ| nie mogą sami, bez samochodów przejechać na drugą część gminy. Młodzi zwracają uwagę na brak ścieżek rowerowych, bezpiecznych dróg, podział gminy zrobiony przez drogę S8 tory, których nie można łatwo przekroczyć. Dlatego młodzież jest w różnych podgrupach. Warto tak o nich myśleć i prowadzić działanie skierowane do każdej z podgrup.

Poniżej mapa gminy narysowana w czasie jednego z warsztatów. Młodzież zaczęła rysować od podzielenia kartki torami. To najlepiej obrazuje jak podzielona jest gmina. Przejazd w Kotomierzu to „przepustka" do innej części gminy. Podobnie myślą też dorośli mieszkańcy gminy.

Generalnie badanie wskazuje, że młodzież w wieku 11 - 15 lat z tereny gminy jest otwarta na nowe propozycje, ale też chętna na nowe działania na świeżym powietrzu. Na tym tle wyróżnia się młodzież z Dobrcza, ta grupa najczęściej deklarowała spędzanie czasu przy grach komputerowych.

Kluczowe jest znajdowanie liderów młodzieżowych lub dorosłych mających wpływ na młodzież, by mogli podsuwać młodzieży kolejne pomysły na działania. Zachęceni mogą pojawić się nowi liderzy młodzieżowi. Potrzebni są młodzi z pomysłami będący częścią grup rówieśniczych. Warto takie osoby uczyć specyfiki pracy z grupą, pracy projektowej i drobnymi krokami zasad liderskich.

Przykładem może być działanie świetlicy w Kotomierzu, gdzie młodzież sama decyduje jak spędza czas. Dorosły wspiera ich tylko wtedy, gdy o to poproszą, pomaga w rozwiązywaniu problemów, uczy zasad panujących w danym miejscu i wymaga ich przestrzegania.

Pojawiają się liczne postulaty kolejnych zajęć sportowych m.in. łucznictwo czy piłka nożna. Często w toku rozmowy okazywało się, że te zajęcia sportowe są już realizowane, ale

młodzież o tym nie wie. Pojawiały się postulaty grup piłki nożnej dla dziewcząt. Taka inicjatywa już się pojawiła i grupa ruszyła, ale ponieważ było mało uczestniczek, stała się grupą mieszaną. O tej możliwości też nie wiedziała większość młodych uczestniczących w badaniu.

Problemem jest kwestia dojazdów młodzieży z odległych części gminy. Młodzi nie mogą uczestniczyć w zajęciach, bez zaangażowania rodziców, którzy ich zawiozą. Nie zawsze to możliwe, więc ostatecznie rezygnują z uczestnictwa.

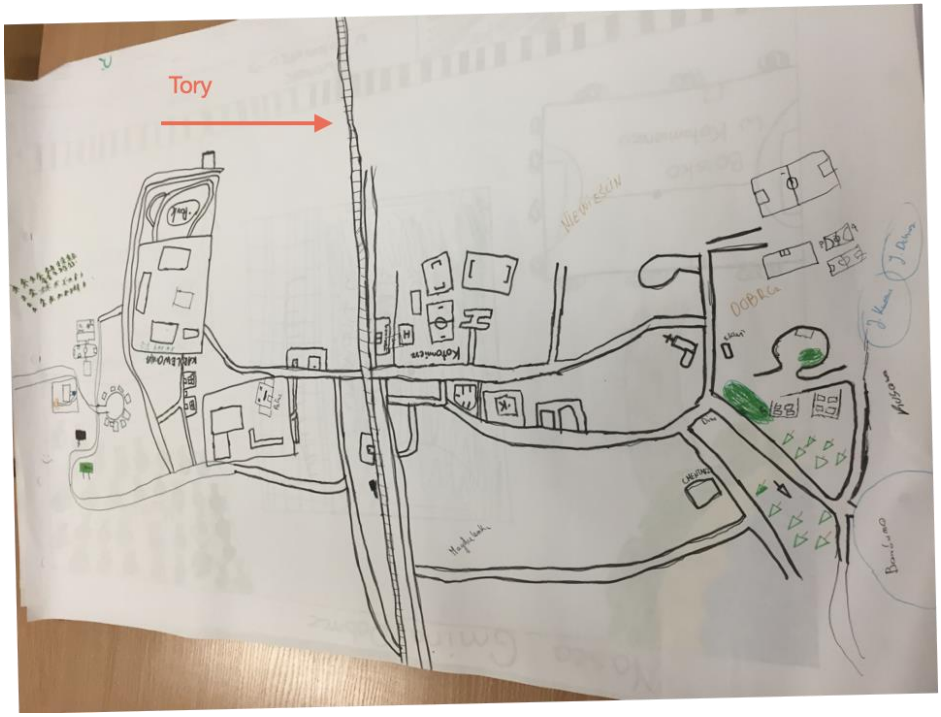

Brak miejsca na spotkania dla młodzieży

Podczas warsztatów młodzież opowiadała o miejscach, gdzie bywa. Często są to miejsca w lasach i w parku. Tym co jeszcze łączy są fakty, że to ładne miejsca i dostępne dla młodzieży na rowerach, dzięki czemu mogą do nich samodzielnie dotrzeć.

Planując kolejne działania, warto sprawdzić też na ile one są dostępne samodzielnie dla młodzieży. Może potrzebny jest dodatkowy kurs autobusu szkolnego. Czasem młodzież wykorzystuje naturalne ukształtowanie terenu, by spędzać czas na sportowo i przy okazji spotkać się w swoim gronie. Warto poznawać takie miejsca i tam ogłaszać kolejne spotkania dedykowane dla młodzieży. Informacje mogą być przekazywane poprzez ulotki, ale też spotkania z pracownikami GOK czy lokalnymi liderami.

Młodzież to kolejna grupa, która może zgłosić własne projekty do DK+. Ważne, by zapewnić wolność wyboru (nawet z pozoru szalonych tematach) i możliwość realizacji podobnych

pomysłów w różnych częściach gminy. Niech młodzież sama decyduje co jest dostępne, jak mogą się zaangażować w działania.

Warto robić spotkania inspirujące młodzież do podejmowania różnorodnej aktywności. Inspirowanie do działań, które prowadzi młodzież w innych miejscach. Tak by dodać im pomysłów i inspiracji i mogły być podstawą do wymyślania własnych działań dostosowanych do możliwości i specyfiki konkretnych sołectw.

Mało pojawia się potrzeb stricte kulturalnych. To częste w tej grupie wiekowej. Młodzież wychodzi z działań organizowanych przez rodziców i jeszcze trudno im samodzielnie wskazać co ich naprawdę interesuje. Warto inicjować działania otwierające horyzonty, dające szanse na próbowanie różnych rzeczy. Warto te działania realizować kilkakrotnie o różnych porach i do realizacji w GOK lub w świetlicach.

Młodzież ma często dodatkowe zajęcia związane z nauką (po szkole). Dodatkowe zajęcia kulturalne mogą być prowadzone w godzinach późniejszych albo weekendy. Warto też pomyśleć o zajęciach odbywających się co dwa tygodnie oraz by tematy rozkładać na bloki 3 miesięczne a nie obejmujące cały rok. Wtedy młodzież ma szansę spróbować różnorodnych działań w ciągu roku. Tak łatwiej im zachować zainteresowanie i zaplanować czas na te dodatkowe działania.

Poniżej prezentujemy odpowiedzi uczniów zebrane podczas warsztatów badawczych z młodzieżą.

Przykłady prezentujemy w kolejności losowej. Młodzież ma trudność ze sformułowaniem wprost działań, jakie warto wprowadzić do oferty GOK, dlatego pytano o to, co lubią robić w wolnym czasie. Analiza tego materiału może być inspiracją do tematyki i form wprowadzanych działań dla młodzieży. Warto podkreślić, że młodzież dopytywana, kiedy ma czas wolny - wskazuje że ma go nie wiele. Po szkole ma zajęcia dodatkowe, musi się uczyć, pomaga w gospodarstwie rodzicom. Natężenie tej pomocy jest różne w różnych sołectwach. Wato wziąć to pod uwagę planując projekty z młodzieżą.

Wolny czas młodzieży

Młodzi byli pytani o to, co lubią robić w wolnym czasie. Wśród odpowiedzi pojawiły się:

- czytać,
- jeździć na rowerze,
- jeździć na boisku,
- używać telefonu np. Snapchat tik tok messenger Itp
- oglądać filmy czy seriale np. „Wednesday”, „Ania nie Anna”, YouTube,
- grać na komputerze,
- jeździć na rolkach, hulajnodze
- grać w kosza,
- rysować
- bawić się z rodzeństwem,
- zapraszać kolegów koleżanki,
- pływać,
- wyjść na dwór,
- chodzić na spacery
- słuchać muzyki,
- kolorować,
- uczyć się,
- grać w piłkę nożną, koszykówkę,
- grać na konsoli
- majsterkowanie
- gotować
- pomagać dziadkowi
- jeździć ciągnikiem
- rozmawiać z babcią
- bawić się ze zwierzętami domowymi
- gra na gitarze
- malowanie
- naprawiać samochody w garażu
- rozmawiać on line ze znajomymi
- uczyć się języków obcych
- zwiedzać,

• słuchać muzyki,
• plotkować u Pani Krysi (Kotomierz)
• wychodzić ze znajomymi
• grać w szachy
• robić sprite challange
• sprzeczać się z rodzeństwem dla żartu
• uprawiać rośliny (zielarstwo)
• robić rzeczy w ogrodzie
• robić zakupy (ciuchy)

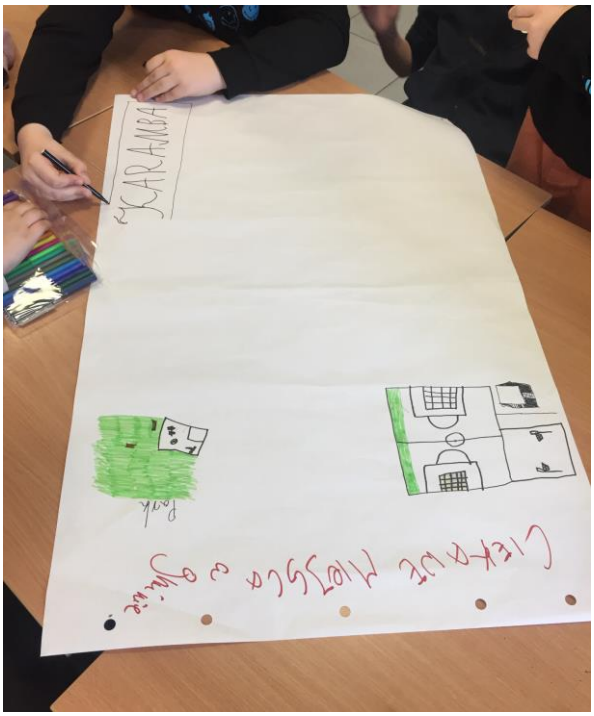

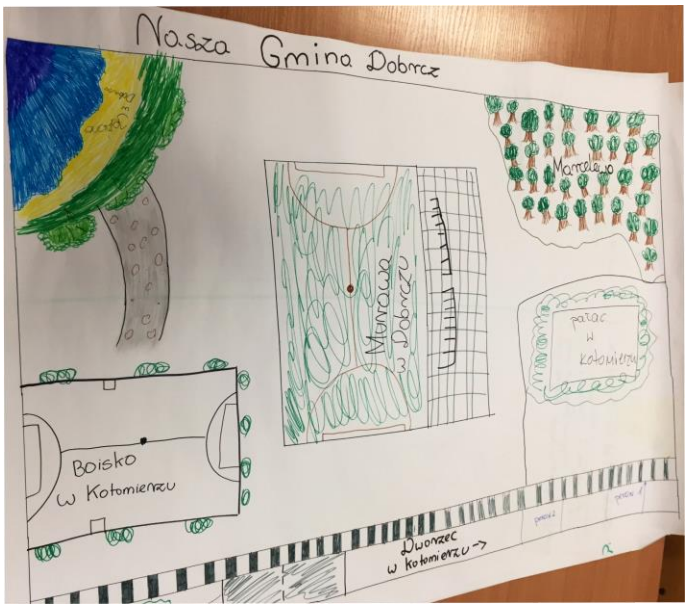

Czytelnictwo młodzieży

Ciekawy okazał się wątek zbierający tytuły książek, które czyta młodzież. Widać w nich dużą różnorodność. Tytuły pojawiły się wśród starszej młodzieży (klasa 7 i szkoła ponadpodstawowa). Same tytuły to wątek dla Gminnej Biblioteki w Dobrczu, ale tematyka może stać się inspiracją dla projektów skierowanych do młodzieży. Sama młodzież zaproponowała, by powstał młodzieżowy klub książki, gdzie mogliby między sobą dyskutować o lekturach. (Zachowana pisownia uczniów).

- *Rodzina Monet - Skarb, Królewna cz.1 i cz. 2*
- *Cieszę się, że moja mama umarła*
- *11 papierowych serc*
- *Dotknij mnie*
- *Odkryj mnie*
- *Rozbudź mnie*
- *Arystoteles i Dante odkrywają sekrety wszechświata*
- *Arystoteles i Dante przepadają w toni życia*
- *Nie zapomnij naszych gwiazd*
- *Practice Girl,*
- *Okrutny książę*
- *Zły Król,*
- *Królowa niczego,*
- *Wojna makowa,*
- *The inherthamus games tom 1*
- *Flaw (less)*
- *Trylogia Royal (Royal, Crown, Throne)*
- *Córka bogini księżyca*
- *Harry Potter (cała seria)*
- *It Ends with us, It starts with us,*
- *Snując zmierzch. Tkając świt.*
- *Lepiej niż w filmach.*
- *DUŻO MANG (komiksy)*
- *Ania z Zielonego Wzgórza*
- *Nela mała reporterka,*
- *Kapselek*
- *Janek i babie lato*
- *Dzienniczek Cwaniaczka - cała seria*

- *Mikołajek - cała seria*
- *PRzepis na człowieka*
- *Dzienniczek Rowleya*
- *Heartstopper 1/2/3 tom*
- *Ariana*
- *Mój ostatni miesiąc*
- *Gazetki MSP*
- *Zapiski Zielarki (5 tomów)*
- *K-pop tajne przez poufne*
- *Biografia Blackpink*
- *Boku no hero academy (2 tomy)*
- *Starstable*
- *W 80 dni dookoła świata,*
- *Magiczne drzewo / Czerwone Krzesło*
- *Harry Potter i podróże przez historię magii*
- *Chłopcy z Placu Broni*
- *Robinson Crusoe*
- *Przepisy Magdy Gessler*
- *Wichrowe Wzgórza*
- *Minerały*
- *Znajdź swoją bratnią duszę*
- *Przepis na magię*
- *Wiersze*
- *Różne gazety*
- *Hobbit niezwykła podróż*
- *Tajemniczy ogród*
- *Baśnie*
- *The Witch Academia”*
- *Emi i tajny klub superdziewczyn (4 tomy)*
- *„Wymarzony dom Ani”*
- *Dziecię słońca i deszczu*
- *Rywalki (1 i 2 tom)*
- *Autoboygrafy*
- *IT ends with us*
- *Zapiski Czarownicy*
- *Nick i Charlie*
- *The love hypothesis*

- *Opowiem o Tobie gwiazdom*
- *Because of you*
- *For save not you*
- *Dunk 57*
- *Krew i popiół*
- *Zanim wystygnie kawa*
- *Trylogia Hell (Pizgacz)*
- *Nasz ostatni dzień*
- *Truskawkowy blond,*
- *Opowiesci z Narnii*
- *Oskar i pani Róża*
- *Hobbit*
- *Słownik języka polskiego*
- *Flawless*
- *Alfabet dla dzieci*
- *Szkolne gazetki*
- *Instrukcje obsługi*
- *„Później" Stephen King*
- *Dominik pomaga w gospodarstwie,*
- *Pieśń o Achillesie*
- *Ucieczka przed życiem*
- *Niewidzilane życie Adie LaRue,*

W odpowiedziach pojawiły się też zdania „nienawidzę książek", a także „gra na konsoli i komputerze. Uczniowie dopytywani, wskazali kilkanaście gier komputerowych.

Gry komputerowe wybierane przez młodzież

Wśród gier komputerowych lub internetowych wymieniali m.in.: Minecraft, Fortnite, Counter - Strike, CS-GO, FIFA 23, Roblox, Call of Duty Black ops 4, Stumble Guys, PRzeznaczenie Saga Winx, Outer Banks, LoL, GTA, Farming symulator, Wiedźmin 3 Dziki Gon, Assasins Creed, Among us, Same Rancher, NFS, Forza horizon V, Battelfield, Ovenmatch, Candy Crush, World of Tanks, Rise of Kingdoms, Red Dead 2, Simsy 4.

W odpowiedziach na pytanie o gry pojawią się też gry planszowe, m.in. Wirus, JENGA, Avocado, Eksplodujące kotki, Dobble czy Domino.

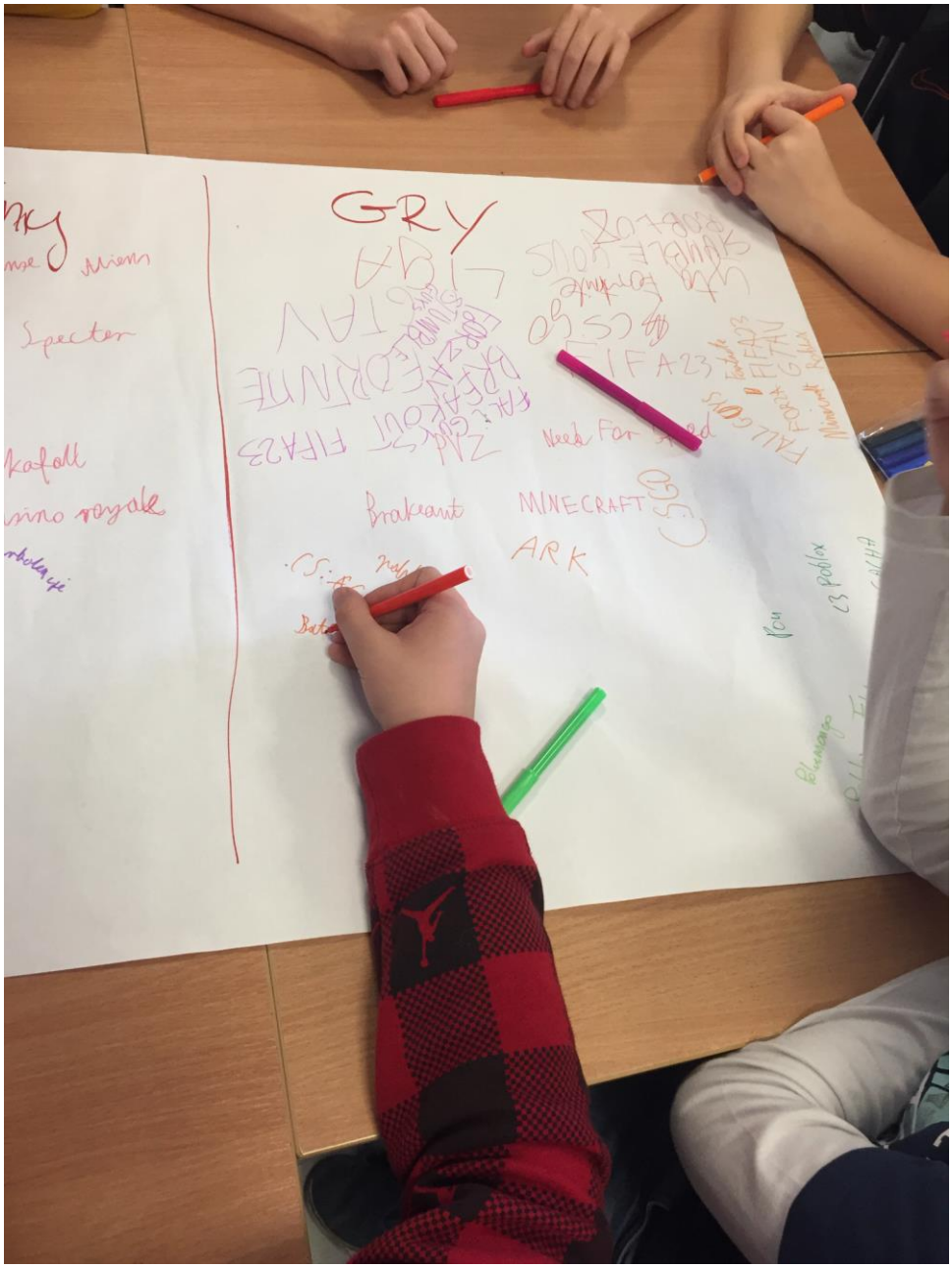

Filmy i seriale wybierane przez młodzież

Młodzież była też dopytywana o wybory filmowe, w tym oglądane seriale. Wymieniała: Dr House, Allien, JAMES BOND Spectre, Skyfall, Casyno Royal, Turbulencja, Krzyk3, Spongbob, na ratunek 112, Niesamowity świat Gumbala, Stranger Thinks, Straszny DOM, Straszny Film 3, Straszny film 5, Dlaczego ja?, Trudne Sprawy, Myszka Miki, John Wick, John

Wick2, John Wick3, Szkoła TVN, Noc Oczyszczenia, NA sygnale, Kobra KAi, Karate KID, Helluvboss, Dom z papieru, Hotel Paradise, Lombard:życie pod zastaw, The Voice Kids, Obecność, 365 Dni ten jeden dzień, W lesie dziś nie zaśnie nikt, Triada, M-jak Miłość, Rick and Morty, Breaking Bad, Trudne Sprawy, Wiadomości TVP, Gambit królowej, Na zachodzie bez zmian, Down the Road - zespół w trasie, Purpurowe Serce.

Gmina w oczach młodzieży

Do młodzieży skierowano też pytania o to, co lubią i co im przeszkadza na terenie gminy.

Zebrane odpowiedzi są przedstawiane w dowolnej kolejności. Młodzi ludzie lubią: boiska, kebabownie i pizzernie – Manhattan, lasy, Borówno plaża, sklepy (Biedronka, Dino, Lewiatan, „ Od i do”), tory, stacje kolejowe, straż pożarna, lodziarnia w Borównie, plaża w Pieczyskach, piekarnia, świetlica w Kotomierzu! Biblioteka, plac zabaw.

Wymienione miejsca, to często też miejsca spotkań młodzieży. Warto je zapamiętać i tam promować ofertę skierowaną do młodych. Może też te miejsca wymagają jakiejś interwencji i dostosowania do ich potrzeb, i to mogą być tematy projektów.

Młodzi ludzie wskazali także co im przeszkadza na terenie gminy. Warto podkreślić, że zauważyli te same miejsce co dorośli. Warto zacząć traktować młodzież bardziej jak dorosłych, uczyć ich postaw obywatelskich. Poniżej przedstawiono głosy zebrane wśród młodzieży. Przykłady są przedstawione losowo, kolejność nie świadczy o ich ważności.

• Nie ma dyskotek w szkole, krzywe chodniki, nie ma gdzie się spotkać, na ulicy nad torem nie ma do końca chodnika, na niektórych miejscach nie ma asfaltu, nie ma żadnej kawiarni!, nie ma domu spokojnej starości, nie ma sklepu z ciuchami, hałas przy torach, nie ma galerii handlowej.

• Okropny rozkład jazdy autobusów (rowerem bym szybciej dojechała), brak księgarni.

• Więcej koszy na śmieci, więcej placów zabaw, dużo piłki nożnej a mało szansy na rozwój innych dyscyplin, koszykową, zapasy, psy bez opieki, dziurawe drogi, brak tunelu przy torach, brak oświetlenia różnych miejsc, dużo śmieci, zbyt stary i zniszczony dworzec kolejowy w Kotomierzu, brak pasów dróg i niektóre drogi są dziurawe, niebezpiecznie zakręty drogi, brak festynów, brak pieniędzy na autobusy, mało środków transportu, drogi bilet na autobusy 408.

• Należy odnotować, że młodzież często zgłasza, że chce więcej rzeczy które już są organizowane na terenie gminy, np. Zajęcia sportowe, nie organizowane przez GOK.

Organizatorzy tych zajęć powinni zastanowić się czy mogą działać szerzej, wprowadzić późniejsze godziny zajęć bądź prowadzić swoje zajęcia też w innych częściach gminy, a może poprawić swoją promocję.

• W czasie badania okazało się, że młodzież zna całkiem dobrze ofertę GOK. Wymieniają: wycieczki, tańce, orkiestra dęta. Część młodzieży wskazuje też ciekawe zajęcia z terenu gminy: łucznictwo, karate, zajęcia w świetlicy w Kotomierzu.

• Młodzież zapytana o dodatkowe zajęcia, które chciałaby wprowadzić podała kilka przykładów: Tor motocrossowy, kawiarnia!, , gokarty, bar (dostępny dla młodzieży) prasa dla młodzieży, więcej zajęć dla młodzieży, zajęcia z szydełkowania, rekonstrukcje wojenne, klub dbanie o środowisko, doradztwo zawodowe, modelarstwo. Zwracała też uwagę na wypożyczalnię rowerów, większe oświetlenie, więcej ławek.

Młodzież z terenu gminy Dobrcz ma takie same potrzeby jak ich rówieśnicy w innych częściach Polski. Chce spędzać czas razem i równolegle rozwijać swoje zainteresowania. Te dwa zagadnienia nie muszą być realizowane łącznie. Przeciwnie – zainteresowania (np. szycie) można rozwijać w grupach międzypokoleniowych. Oferta młodzieżowa powinna bazować na możliwościach dawanych w gminie Dobrcz lub w okolicy.

Warto przejrzeć pomysły młodzieży i sprawdzić je pod kątem oferty sąsiednich miejscowości i możliwości gminy. Warto wyjaśnić to młodzieży np. skatepark jest dostępny w Bydgoszczy i byłby za dużą inwestycją dla gminy. Tor deskolorowo - rolkowy jest pobliskim Koronowie przy hali widowiskowo - sportowej. Może można wykorzystać naturalne ułożenie terenu w różnych częściach gminy i prowadzić tory do crossowej jazdy na rowerach.

Z racji łatwiejszego dojazdu do Bydgoszczy młodzież ze szkoły w Dobrczu, mocniej wykazuje aspiracje podobne do uczniów z miasta. Nieznacznie słabiej widać te aspiracje wśród młodzież ze szkół w innych częściach gminy.

Młodzież wskazuje, że brakuje im oświetlenia ścieżki rowerowej, co podniosłoby poczucie bezpieczeństwa. Młodzież wyraźnie zaznacza też, że brakuje im miejsca, gdzie może się spotkać. Ten brak miejsca jest zgłaszany w każdej części gminy. Brakuje przyjaznego i ogrzewanego miejsca, gdzie młodzież może pobyć ze sobą i czuć się tam bezpiecznie. Bardzo dobre opinie ma świetlica w Kotomierzu i osoba ją prowadząca. Podobne działania prowadzone są w Kozielcu. Może można rozważyć podobne miejsca w kolejnych sołectwach?

Młodzież z jednej strony pokazała szeroki wachlarz zainteresowań, ale trudno jej było zaproponować konkretne tematy warsztatów czy zajęć. To częsta sytuacja, ponieważ

młodzież nie jest przyzwyczajona, by pytano ją o zdanie. Warto potraktować spisane wskazania, co młodzież lubi robić w wolnym czasie jako inspirację do tworzenia pomysłów na zajęcia. Kluczowe jest by młodzież mogła być razem, robić coś inspirującego niż sama tematyka zajęć. Przykłady do rozważenia - młodzieżowy klub czytelniczy - dla rozmów o książkach spoza kanonu lektur, może spotkania w oparciu o serie księżak, lub zagadania w książkach które czyta młodzież. Może seria spotkań o Japonii i japońskiej kulturze, m.in. dotycząca mangi.

Pojawiły się też pomysły na spotkania oparte o wojskową historię regionu czy pomysły na zajęcia sportowo-ruchowe (więcej koszykówki i łucznictwa). Do sprawdzenia, dlaczego młodzież nie wie o bogatej ofercie sportowej już istniejącej na terenie gminy? Czy nie może z niej dowolnie korzystać? Czy może bezpiecznie i samodzielnie dojechać na zajęcia jeśli mieszka w innej części gminy? Warto też zastanowić się, w jaki sposób połączyć aktywności sportowe i kulturalne. Być może jakiś rajd po ważnych historycznie miejscach w gminie i potem przygotowanie mapy i strony w internecie? Nagrywanie filmików z rajdu na żywo? Szukanie miejsc w okolicy odpowiadających różnym scenom z książek. Możliwości jest wiele. Każdą warto na bieżąco konsultować z młodzieżą.

Seniorzy w GOK

W GOK działa kilka inicjatyw senioralnych: grupa dedykowana seniorom - UTW Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy - filia w Dobrczu, grupy związane z dawnym Klubem Seniora „Kwiaty jesieni”, oraz grupa seniorów uczestniczących w zajęciach, a także grupa seniorów, którzy biorą udział w imprezach i wydarzeniach (ale nie zrzeszona w żadnych strukturach). GOK na wydarzenia zaprasza także seniorów, którzy są zrzeszeni w Związkiem Kombatantów Polskich i Byłych Więźniów Politycznych. Pracownicy GOK szacują, że około 180 seniorów jest z nimi w regularnym kontakcie. Ponadto na terenie gminy działa Klub Senior + w Magdalence. Działa też Środowiskowy Dom Samopomocy.

Na terenie gminy jest coraz więcej seniorów - pojawiają się różnorodne potrzeby. Widać, że środowisko seniorów jest aktywne w gminie. Można wskazać kilka głównych grup. Warto zastanowić się jak zorganizować kolejne grupy i dołączyć do nich seniorów z poszczególnych sołectw. W rozmowach z seniorami widać ich różnorodne potrzeby i zainteresowania. Warto wprowadzać szeroki wachlarz zajęć tak by można wprowadzić ofertę atrakcyjną dla różnorodnych grup.

Seniorzy chętnie spotykają się, ćwiczą razem i uczestniczą w różnych działaniach ruchowych. W Dobrczu, tak jak w innych częściach Polski, widać rozróżnienie grupy seniorów. Są seniorzy, którzy chętniej zajmą się tradycją wiejską czy pracą w ogrodzie i są też seniorzy, którzy chętniej będą wybierać działania związane z poznawaniem nowych informacji, poszerzaniem horyzontów, jest też grupa która chętniej będzie uczestniczyć w różnorodnych działaniach kulturalnych. Ta grupa wiekowa chętnie i dobitnie mówi o swoich potrzebach.

W GOK prowadzone są działania UTW oraz Zumba Senior, Calanetics, zespół wokalny Kwiaty Jesieni, koło rękodzielnicze, oraz międzypokoleniowe grupy: Fitness relaksujaco-rozciągający zajęcia zdrowy kręgosłup, orkiestra dęta. Raz do roku wyjazdowy Piknik Seniorów oraz Dzień Seniora oraz w miarę posiadanych środków dodatkowe spotkania lub wyjazdy.

Zdaniem samych seniorów warto wprowadzić jeszcze więcej działań integrujących seniorów, włączających seniorów w działania na rzecz lokalnej społeczności oraz działania wprowadzające różnorodne formy spędzania wolnego czasu. Seniorzy deklarują, że chętniej biorą udział w zajęciach w ciągu dni tygodnia, chętnie w godzinach porannych.

Seniorzy to grupa już mocno osadzona i zjednoczona. Mogą być jedną z grup, która jest już w stanie samodzielnie sformułować wniosek tj. określić swoje potrzeby, zaproponować rozwiązanie możliwe do zrealizowania w konkretnych ramach np. konkursowych.

Widać różnorodne potrzeby seniorów - i można zachęcać poszczególne osoby do realizacji tych potrzeb. Warto zachęcać by w tych pomysłach uwzględniali potrzeby społeczności lokalnej (osób w różnym wieku) a nie tylko konkretnej małej grupy seniorów.

Już istniejąca grupa seniorska deklaruje chęć stworzenia samodzielnych struktur, by pozyskiwać środki na własną działalność. Warto wykorzystać ten zapał i podpowiedzieć im jak założyć organizację pozarządową - ta forma wydaje się obecnie najbardziej odpowiadające na ich potrzeby. Można przygotować specjalne szkolenie wyjaśniające wszystkie trudności związane z zakładaniem i prowadzeniem organizacji, zasady brania udziału w konkursach. W tym celu można nawiązać współpracę z Kujawsko-pomorską Federacją Organizacji

Seniorzy mają dobre rozeznanie o tym, co dzieje się w GOK i jakie zajęcia są dla nich dedykowane. Jest to znaczna część oferty GOK.

Seniorów interesują rzeczy związane z ogrodem, majsterkowaniem, turystyka rowerowa po swojej okolicy, wieczorki taneczne, kawiarnia - rozumiana jako miejsce spotkań dla seniorów. Warto się zastanowić jak to zrobić by było to dostępne dla seniorów z całej gminy. Cykliczne wycieczki i poznawanie bliższej i dalszej historii. Tematyka może być bardzo różnorodna, ważne by można było się spotkać. Różni seniorzy mogą brać udział w zależności od tematyki i terminu.

Pomysły seniorów, które można wprowadzić do GOK:

- Randki w ciemno
- Kurs fotograficzny
- Kurs kulinarny - może z poradami dietetyka
- Ziołolecznictwo,
- Wyjazdy do teatru i filharmonii
- Zajęcia plastyczne i ceramiczne dla seniorów
- Spotkania dla seniorów na plaży (w okresie letnim)
- Pochód karnawałowy przebierańców
- Miejsce spotkań (kawiarenka)
- Występy dzieci dla seniorów

Grupa seniorów to grupa, która ma prężne liderki. Warto zachęcić te grupy do składania wniosków w projekcie. Może to być pierwszy krok do tworzenia samodzielnych projektów i zdobywania własnego finansowania i rozliczania projektów.
To może trochę pomóc w urealnieniu pomysłów seniorów i zyskania dobrego partnera do współpracy przy różnorodnych projektach.

Dorośli w gminie

Dorośli mieszkańcy gminy to często osoby, które łączą pracę zawodową z pracą w gospodarstwie. Mają mało czasu tylko dla siebie. Dla nich atrakcyjne są zajęcia raz na jakiś czas - by podnieść swoje zainteresowania czy dowiedzieć się czegoś więcej. Mogło to być też (choć nie dla wszystkich) spotkania kulturalne. Dla nich warto rozważyć działania zaplanowane w innych blokach. Bardziej warsztatowo, raz na kilka weekendów. Częściej w perspektywie kilku miesięcy niż całego roku szkolnego. Planując działania dla dorosłych warto uwzględnić cykl pracy w rolnictwie, który wpływa na możliwości czasowe, a jest uzależniony od lokalnego typu gospodarki.

Część dorosłych, głównie z Dobrcza, mogłaby chodzić na jakieś spotkania raz w tygodniu. Dorośli z innych części gminy częściej wskazywali na zajęcia rzadziej niż raz w tygodniu i dopuszczali zajęcia w weekendy. Pojawiały się głosy, by zajęcia odbywały się na terenie sołectw, a nie tylko w samym Dobrczu. Podobnie jak młodzież także dorośli mieszkańcy gminy podkreślali trudności komunikacyjne na terenie gminy, w tym dwie trakcie kolejowe przecinające gminę, trasa S5, brak gminnego autobusu, czy brak ścieżek rowerowych. Warto wprowadzić te same tematy warsztatów w różnych terminach, tak by mieszkańcy mogli w nich uczestniczyć w dogodnym dla siebie terminie. To, że nie ma pełnej grupy na warsztacie, to wcale nie znaczy, że nie ma zainteresowania. Czasem komuś nie pasuje akurat termin warsztatów. Warto to wziąć pod uwagę planując działania i rozmawiać z prowadzącymi.

W Dobrczu widać coraz więcej osób przyjezdnych z Bydgoszczy. Kupują działki, budują domy. Cieszą się dobrym dojazdem do miasta i spokojem wsi dookoła. Warto więc, by GOK inicjował spotkania i działania ułatwiające integrację starych i nowych mieszkańców. Warto wyjaśnić rolniczy charakter okolicy, wyjaśniać roczny cykl pracy rolników, pokazywać lokalną historię, ale też pokazywać pomysły i zachowania osób nowych. Warto prowadzić takie działania, które ułatwiają poznawanie się i wymianę perspektyw, a nie osadzanie się w swoich znanych schematach.

Wiadomo, że oferta GOK nie może konkurować z ofertą kulturalną z Bydgoszczy. Miasto rządzi się innymi prawami, ma do dyspozycji inny budżet i zasoby, ale warto śledzić trendy, starać się uzupełniać ofertę z Bydgoszczy, poinformować, że podobne zajęcia są prowadzone w GOK.

Sporadycznie warto prowadzić zajęcia w partnerskie z instytucjami z Bydgoszczy lub innych okolicznych GOK'ów. Może to rozpromować ofertę, ale też przyciągnie nowe osoby do korzystania z GOK. Takie wspólne działania mogą uświadomić mieszkańcom, że GOK też posiada ciekawą ofertę, atrakcyjną dla osób spoza gminy.

Te osoby są przyzwyczajone do korzystania z oferty domów kultury, chcą czegoś nowego. Ta grupa może być inicjatorem ciekawych działań czy poddawać inspiracje. Warto uwrażliwiać ich, by działania były otwarte na wszystkich mieszkańców lokalnej społeczności. Wypada podkreślić, że mimo ograniczonej bazy lokalowej i ograniczonej kadry (2,5 etaty merytoryczne), to oferta GOK w Dobrczu jest bogata i skierowana do różnych grup mieszkańców.

Wolny czas dorosłych mieszkańców

Dorosłym zadano to samo pytanie, które zadano młodzieży. Czasem łatwiej z tych zainteresowań wyłonić inspiracje do działań, które można wprowadzić w gminie. Nawet podczas warsztatów pojawiały się osoby, które wskazywały podobne zainteresowania i umawiały się na działania w wybranych dziedzinach. Zainteresowania podano w dowolnej kolejności.

Na pytanie „co lubię robić w wolnym czasie", dorośli mieszkańcy gminy Dobrcz odpowiadali:

- Spędzać czas z rodziną
- Gra w piłkę
- Grillowanie
- Polowanie
- Zwiedzanie świata
- Spacer
- Jazda Rowerem
- Jezioro Borówno
- Zalew Koronowski
- Oglądać filmy fabularne, seriale

• oglądać filmy kryminalne,
• oglądać Polski serial np. czterech pancernych, stawka większa niż życie
• firmy przyrodnicze,
• programy muzyczne,
• czytanie gazet,
• lubię czytać książki,
• leżeć na kanapie przed telewizorem,
• kino,
• oglądać dobre filmy dokumentalne,
• zwiedzać świat,
• wyjazd na basen,
• łowić ryby,
• praca w ogrodzie, majsterkować, technika,
• mechanika Precyzyjna,
• modelarstwa,
• szydełkować,
• rękodzieło,
• spotykać się z paniami z KGW i robić robótki ręczne,
• gra w brydża,
• gry planszowe,
• rozwiązywanie krzyżówek,
• praca przy kwiatach domowych,
• sołtysowanie
• ćwiczenia w grupie, chodzenia na kijach (nordic walking),
• grać w piłkę nożną,
• lubię poćwiczyć,
• jeździć konno
• jazda rowerem
• jeździć na nartach,
• tańczyć,
• Latem chodzić z synem na lody do Borówna,
• lubią chodzić na spacer,
• zabawa z dziećmi,
• opalać się na leżakach,
• spotkania ze znajomymi przyjaciółmi,
• jazdę motocyklem,
• kosić trawę, praca w ogrodzie.

• jeździć na rowerze /na rolkach na „Starej s5”
• jaskinia Bajka
• robić na drutach
• piję kawę na tarasie zanim rodzina wstanie
• czytać książki na hamaku
• warzywniak/grzebać w ziemi / przycinać drzewa
• śpiewać z zespołem lokalnym
• pływanie łódeczką /kajaki sportowe,
• haft diamentowy
• makramy
• rękodzieła/biżuteria

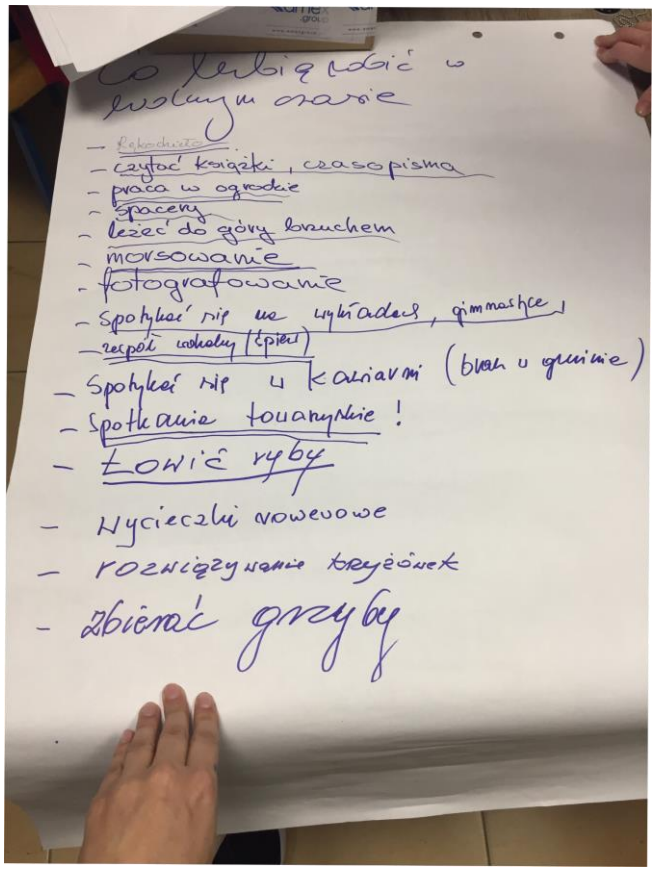

Gmina w oczach dorosłych

Podobnie jak w przypadku młodzieży, dorosłych także zapytano o to, co lubią na trenie gminy. Co ciekawe, także odpowiedzi były podobne, jak u młodzieży. Świadczą o zainteresowaniu mieszkańców tym, co jest w ich okolicy. Te pozytywnie postrzegane miejsca mogą zostać wykorzystane do prowadzenia działań społecznych, np. można zaproponować zwiedzania

ładnych miejsc na terenie gminy lub w niektórych z nich przeprowadzić jakieś projekty razem z mieszkańcami.

Poniżej w dowolnej kolejności przedstawiono zebrane odpowiedzi:
Wójta i pana sołtysa, spacer z Kijkami dookoła jeziora, parki Pałac w Strzelcach Górnych, liczne pomniki przyrody na terenie gminy, Gądecz, święto śliwki, służba zdrowia ośrodek zdrowia Dobrcz Wudzyn, SMS z powiadomieniem o różnych wydarzeniach, otwartości możliwość działania stowarzyszenie mieszkańców, wsparcie ze strony GOKu i gminy, imprezę spotkanie w świetlicy w Borównie (rekreacja), kątomierz, plenerowy koncert muzyki klasycznej, że odbywają się cyklicznie koncerty i Kabarety (to coś wspaniałego występują profesjonaliści), Trasa S pięć Wisła ścieżka edukacyjna, ścieżki rowerowe, plac zabaw, boisko na terenie sp w Kozielcu, siłownia przy świetlicy w Kozielcu, punkt widokowy w Kozielcu sołtysowa :), święto chleba, imprezy OSP, festyny sołeckie, wschód i zachód słońca, alpaki z krainy Dolnej Wisły, fabryka smaków, bar Jaśmin spotkania integracyjne współmieszkańcami wsi, np. przy ognisku w świetlicy. Spacery w Kozielcu (stare kościółki,) Włóki Kozielec, Kozielec parkowy, Strzelce Dolne nad Wisłą.

Dorośli a oferta GOK

W czasie badania, dorośli byli grupą, która najlepiej wiedziała, co dzieje się w GOK. Po części dlatego, że posyłają tam dzieci, po części dlatego, że sami korzystają z oferty a po części dlatego, że to oni dostają sms z przypomnieniem o wydarzeniach. Nawet podczas warsztatów wracali do sms-ów.

Jako znane sobie działania GOK wskazywali:

- Koncerty np. Dzień kobiet, 11 listopada,
- Zajęcia dla dzieci - plastyczne
- Kiermasz świąteczny
- Przedstawienia dla dzieci
- Dożynki,
- Konkursy plastyczne,
- Rękodzieło,
- Robienie lasu w słoiku,
- Koncerty charytatywne
- Taneczne zajęcia sportowe np. Zumba
- Kabaret

• Robotyka
• Wycieczki
• Ferie i wakacje dla dzieci
• Gala wolontariatu

Dorośli wskazali wiele pomysłów na działania, które można wprowadzić w gminie, które byłyby dla nich interesujące. To m.in.:

• Nauka języków obcych (dla potrzebujących, dla dorosłych, dla dzieci np. Angielski i hiszpański).
• Komputery dla seniorów (jak obsługiwać różne aplikacje)
• Wyjazdy zagraniczne, które otwierają oczy, minimalizują „zaściankowość". Tzw. Wizyty studyjne - wyjazd z jakimś tematem przewodnim.
• Pogadanki o różnych kulturach (młodzież i dorośli, coś o ciekawej osobie, ważne by była to atrakcyjna forma)
• Zagrożenia w sieci - jakie są, jak ich unikać
• Zasady dobrych manier
• Klub seniora
• Ogrody w szkle
• Spotkania integracyjne młodzieży i seniorów
• Dzielenie się zainteresowaniami przez seniorów
• Zajęcia związane ze sztuką - malarstwo, rzeźba, ale dla osób które mają mało czasu, czyli bardziej w weekendy i blokami. Niektóre osoby mogą uczestniczyć w takich spotkaniach raz na miesiąc
• Więcej działań w świetlicach np. Koła dyskusyjne, pokazy filmowe,
gimnastyka umysłu, kurs wizażu, gry planszowe
• i turniej między sołectwami,
• rożne grupy wiekowe, gimnastyka – ogólnorozwojowe,
• kurs dobrych manier Savoir-vivre,
• gry terenowe (tematyczne) wycieczki,
• kurs malarstwa i rysunku,
• nauka projektowania ogrodów,
• kluby dla seniorów, aerobik w świetlicy,
• kino dla dzieci w świetlicy,
• ogniska dla rodziców,
• klub dla maluchów,
• zajęcia kulinarne dla seniorów, bezpłatne zajęcia dla płatników podatków w gminie.

W DK były też prowadzone działania badawcze prowadzone samodzielnie przez pracowników GOK w konsultacji z badacza w formule tzw. „Drzewa marzeń”. Osoby korzystające z GOK mogły podzielić się tym, co lubią robić w wolnym czasie. Wśród odpowiedzi pojawiły się:

- lubię rower, fitness
- jeździć na rowerze z moją mamą,
- lubię chodzić na gimnastykę,
- morsować, spotykać się z przyjaciółmi,
- spacery, dobry film,
- czytać książki,
- spędzać czas przy grillu,
- spędzać czas z mężem,
- nic nie robić, leżeć na kanapie,
- spacery z rodzicami, a sama lubię szydełkować,
- lubię chodzić na spacery w mężem i rower,
- w czasie wolnym lubię przebywać z rodziną i przyjaciółmi,
- po ciężkim tygodniu pracy leżeć na leżaku,
- grać w gry planszowe z przyjaciółmi,
- słuchać muzyki,
- odpoczywać, słuchać muzyki
- lubię przebywać w towarzystwie i się bawić,
- chodzić z rodzicami i psem na spacery,
- grać w planszówka
- spać

Wiadomo, że GOK nie może wprowadzić wszystkich pomysłów, warto jednak wziąć je pod uwagę jako inspirację do działań GOK, ale też innych instytucji, np. szkół czy OPS.
Wątkiem do rozważenie jest wprowadzenie działań w świetlicach. Szczególnie w tych sołectwach oddalonych od Dobrcza, jak Stronno, czy Strzelce Górne, Wudzyn czy Kozielec. Warto przemyśleć skomplikowaną sytuację świetlic w gminie i braki kadrowe w GOK. Może projekty składne przez mieszkańców są szansą na większą ofertę kulturalną i społeczna w tych gminach. Determinację mieszkańców i chęć do spotkań było widać na spotkaniach badawczych.

Większość zgłoszonych pomysłów, GOK już podejmował w ostatnich latach, ale z upływem czasu osoby uczestniczące „wykruszały się”. Mimo to warto powtarzać różne tematy, tym bardziej, że sami mieszkańcy je zgłaszają. Może warto proponować różne terminy spotkań, by osoby z całej gminy mogły w nich uczestniczyć. Warto też rozważyć różny stopień zaawansowania programu zajęć.

Komunikacja zewnętrzna Gminnego Ośrodka Kultury

W czasie rozmów z mieszkańcami gminy wyraźnie widać, że GOK stosuje już wszystkie polecane kanały komunikacji (w tym strona internetowa, konto na Facebooku i plakaty, ulotki). Pojawiały się jednak głosy, że warto dodać plakaty w szkołach, przedszkolach, czy przychodniach. Warto rozważyć też wieszanie plakatów przy sklepach.

W społecznościach wiejskich ważnym kanałem promocji jest poczta pantoflowa, której ważnymi ogniwami są lokalni liderzy i sołtysi/sołtyski. Sami mieszkańcy wskazywali jednak,

że w przypadku gminy Dobrcz sołtysi nie zawsze przekazują informacje z GOK i konieczne jest czerpanie wiedzy z plakatów.

Mieszkańcy wskazywali, że najskuteczniejszym źródłem informacji jest SMS. Zaproponowali modyfikację terminu wysyłania informacji przypominającej na 3 dni przed wydarzeniem. Warto wprowadzić też działania informacyjne o możliwości zapisania się na listę SMS-ową.

Wobec zmian algorytmów Facebooka, warto rozważyć wprowadzenie mailingu z informacją tym co dzieje się w GOK. Mail służbowy czy newsletter przesyłany jako zestawienie informacji o tym, co się będzie działo w najbliższym czasie byłby dobrym uzupełnieniem istniejących kanałów informacji

Wnioski i rekomendacje

W czasie spotkań mieszkańcy sygnalizowali napiętą sytuację jaka panuje we władzach gminy. Mieszkańcy zauważają niechęć części rady gminy do wójta. Część mieszkańców deklarowała, że nie angażuje się w działania społeczne, bo nie chce być uwikłana w spory czy wykorzystana w rozgrywkach między radnymi. W rozmowach z mieszkańcami było słychać ogólne zniechęcenie tą sytuacją. Ten stan rzeczy trzeba odnotować w diagnozie. Może to wpływać na niechęć mieszkańców do angażowania się w działania społeczne i inicjatywy proponowane przez GOK. Ten stan rzeczy może też sprawiać, że zwolennicy różnych stronnictw nie będą chcieli uczestniczyć w części wydarzeń. Należy mieć tego świadomość prowadząc działania

kulturalne, zachęcając mieszkańców do zgłaszania pomysłów. Może okazać się, że jakaś część pomysłów zostanie wycofana.

Budynek GOK znajduje się na terenie sołectwa Dobrcz. Nie z każdej części gminy można sprawnie dojechać do Dobrcza. Budynek GOK jest wykorzystywany na działalność GOK, imprezy okolicznościowe oraz sesje rady gminy. Działalność GOK jest bardzo rozbudowana, a sale w budynku są wykorzystane w pełni. Obecnie brakuje już przestrzeni, by poszerzać ofertę oraz części, gdzie rodzice mogą czekać na dzieci korzystające z zajęć. Często dodatkowe pomysły nie mogą być realizowane, ponieważ brakuje sal w konkretnych godzinach.

W budynku GOK brakuje przestrzeni dla mieszkańców. Obecnie nie ma możliwości by wygenerować dodatkowe pomieszczenia bez większego remontu.

Trudna sytuacja kadrowa w GOK. Obecnie w GOK jest zatrudnionych 3 pracowników merytorycznych (w wymiarze 2,5 etatu) oraz 2 pracowników technicznych. Jest to już za mało wobec działań jakie podejmuje GOK. Kolejne pomysły na inicjatywy i działania rozbiją się o przeciążenie obecnych pracowników.

Gmina Dobrcz jest rozległa i podzielona na 3 części przez 2 trakcie kolejowe i drogę ekspresową S5. Lokalizacja GOK zapewnia łatwy dostęp tylko z części gminy. Brak jest autobusów wewnątrz gminy. Z niektórych sołectw- nie można dojechać do innych części gminy (w tym do Dobrcza) bez samochodu. Dla młodzieży jedynym środkiem bezpiecznego transportu jest autobus szkolny, kiedy wracają do domu ze szkoły. Nie mają możliwości drugi raz dojechać do Dobrcza.

Duża część gminy ma charakter rolniczy. Funkcjonują tu zarówno duże (zatrudniające wielu pracowników), jak i bardzo małe gospodarstwa. Pomimo jednej branży, praca w nich różnych charakter. To wpływa na układ społeczny. Trudno znaleźć ofertę odpowiadającą różnym możliwościom czasowym i finansowym rolników i ich pracowników.

Trudna sytuacja ze świetlicami wiejskimi – część świetlic w sołectwach podlega pod GOK. Różnie układa się współpraca sołtysów z lokalną społecznością. Dla większości świetlic obowiązuje ten sam regulamin udostępniania i korzystania z obiektów użyteczności publicznej. Dodatkowo niektóre sołectwa wprowadzają własne zasady. Często świetlice są wynajmowane. Mieszkańcy chcą by coś działo się w sołectwach, ale okrojona kadra GOK (tylko 3 pracowników merytorycznych) nie pozwala na regularne działania. GOK nie ma

możliwości finansowych, by często instruktorzy pojawiali się w świetlicach. Obsługa techniczna świetlic (opłaty, naprawy itp.) spoczywa na GOK i jego zespole. Działania te często nie są skupione na kulturze, a pobierają dużą część budżetu instytucji kultury i czasu pracowników.

Ogromny wpływ na działalność GOK ma bliskość Bydgoszczy:
Części mieszkańców łatwiej i szybciej jest dojechać do Bydgoszczy niż do Dobrcza.
W mieście są konkurencyjne zajęcia. GOK trudno będzie z nimi konkurować.
Coraz częściej mieszkańcy Bydgoszczy osiedlają się na terenie gminy Dobrcz i chcą działać sami i mieć zajęcia na poziomie bydgoskim.
Mieszkańcy chcą jeździć do Bydgoszczy i na dalsze wycieczki - warto się zastanowić jak to włączyć w działania i budżetu GOK.

Młodzież w gminie Dobrcz to liczna grupa. W badaniach skupiono się na starszych klasach szkoły podstawowej. To grupa, którą warto zaangażować do działania i pokazać, co mogą robić na terenie gminy, w której mieszkają. Na terenie gminy nie ma oferty czasu wolnego (popołudnia) dla młodzieży. Młodzież dodatkowo jest „uwięziona" swoich sołectwach, nie ma dostęp do całej gminy bez zaangażowania dorosłych (kierowców prywatnych samochodów). Warto przygotować działania dla różnych grup wiekowych i w różnych sołectwach.

- Młodzież jest ciekawa nowych wyzwań. Ma szerokie zainteresowania, które spełnia samodzielnie. Tylko niewielka część chodzi na zajęcia do GOK
- Młodzież z terenu gminy Dobrcz, podobnie jak młodzież z terenów rolniczych w całym kraju, ma ograniczone pomysły o tym, co może być wprowadzone w ich środowisku. Warto inspirować ich pomysłami z innych terenów, dać czas na dostosowanie pomysłów do realiów gminy. Takie działania mogą doprowadzić do wprowadzenia wielu ciekawych usprawnień życia gminy oraz wyłanianiem się lokalnych liderów młodzieżowych.
- Młodzież zgłosiła kilka pomysłów: zaproponowała kluby czytelników książek lub projekty inspirowane wątkami pojawiającymi się w czytanych książkach np. Kultura Japonii. Spotkania dla majsterkowiczów, rękodzieło, doradztwo zawodowe. Rozważnie prowadzić wiedzę historyczną o lokalnej społeczności.
- Widoczne są różnice między młodzieżą w Dobrczu, a w innych sołectwach. Młodzi z Dobrcza są bardziej podobni do młodych z Bydgoszczy w swoich zainteresowaniach (książki i gry, spacerowanie). Młodzi z pozostałych części gminy są niejako uwięzieni w swoich częściach, a czas wolny to dla nich las, dwór, znajomi, czasem świetlica.

Warto to uwzględnić w działaniach GOK, w konkursie, by były punkty za projekty zgłaszane przez młodzież z różnych sołectw.

- Młodzież ma niewiele czasu wolnego. Ma za to liczne obowiązki – nauka, zajęcia dodatkowe czy pomoc rodzicom. Transport lokalny także pochłania czas. Ilość czasu wolnego jest uzależniona od konkretnego sołectwa - w Dobrczu mają go więcej, w sołectwach rolniczych mają go mniej. Im bliżej 8 klasy, tym tego czasu jest mniej - więcej czasu jest potrzebne na nauką. To też trzeba wziąć pod uwagę prowadząc zajęcia.

Komunikacja GOK z mieszkańcami:

- GOK używa różnych kanałów informacji. Warto sprawdź jaka forma graficzna jest najskuteczniejsza
- Należy świadomie korzystać z facebooka. Jest on wskazywany jako najskuteczniejsza forma przekazywania informacji. Obecnie jednak zmieniają się algorytmy, które opóźniają szybkie przekazywanie informacji, i zachęcają do zakupu płatnych reklam. Być może trzeba przyzwyczajać ludzi, że pełna i aktualna informacja jest na stronie internetowej GOK.
- Warto promować kanał SMS z dostępem do informacji i przypomnieniami o wydarzeniach
- Warto wprowadzić newsletter z wysyłką informacji do mieszkańców z aktualna ofertą GOK.
- Warto wykorzystać program DK+ i szanse jakie daje konkurs na promocję tradycyjnych kanałów komunikacji. Konkretne informacje dotyczące konkursu (i wszystkich jego etapów) będą znajdować się na stronie internetowej. Warto przyzwyczajać mieszkańców, gdzie mają szukać. Np - cały regulamin dostępny na stronie internetowej GOK, potem tam informacje o wszystkich zajęciach.
- Warto promować działania różnych godzinach - seniorzy mogą w ciągu dnia, ale osoby pracujące już tylko popołudniami lub w weekendy
- Nie należy skupiać się na negatywnych ocenach, które mogą wystąpić. Mogą być one powiązane z sytuacją polityczną w gminie. Warto robić „swoją robotę”.

Rekomendacje

- Potrzebne jest miejsce, gdzie rodzice mogą swobodnie czekać, aż dzieci skończą zajęcia. Potrzebne są też mniejsze sale na dodatkowe warsztaty. W gminie warto też zorganizować małą przestrzeń dla młodzieży na terenie gminy. Taką gdzie młodzież może się spotkać, mieć dostęp do prądu i spędzać wspólnie czas.

- W części sołectw są grupy aktywnych mieszkańców, którzy chętnie podejmą inicjatywy i chcą brać udział w różnorodnych warsztatach. Tym bardziej, że nie można z nich bez samochodu łatwo dojechać do samego Dobrcza. Dlatego przy planowanych inicjatywach oddolnych, konkursach na działania mieszkańców należy założyć pulę działań tylko w sołectwach. Mogą to być projekty integracyjne społeczność lokalną, rozwijające konkretne pasje. Ważne, by były zaplanowane przez społeczności z konkretnych sołectw. Mogą to być projekty młodzieżowe i międzypokoleniowe. Projekty mogą dziać się w miejscach zielonych, świetlicach wiejskich, przy szkołach, parafiach, parkach itp.
- Po spotkaniach z mieszkańcami rekomendowana jest modyfikacja myślenia o harmonogramie zajęć. Dla młodszych dzieci i seniorów odpowiada perspektywa całego roku szkolnego – od września do czerwca. Dla młodzieży i dorosłych warto rozważyć perspektywę 2-3 miesięcy z zajęciami na dany temat. Te grupy mieszkańców preferują zajęcia w godzinach późnopopołudniowych lub wieczornych (nawet po godzinie 20.00) w tygodniu lub w weekendy. Proponują też warsztaty na pół dnia w weekend raz na miesiąc. U młodzieży uczącej się oraz u dorosłych aktywnych zawodowo, trudno mieć tyle czasu, by móc częściej chodzić na zajęcia zgodne ze swoimi zainteresowaniami.
- Mieszkańcy gminy Dobrcz deklarują bardzo szerokie zainteresowania. Warto prowadzić różnorodne tematy warsztatów. Młodzież i dorośli oraz część seniorów deklarują, że chce spróbować różnych form aktywności i więcej różnorodnych tematów. Ta chęć próbowania jest silniejsza niż specjalizacji w jednej dziedzinie przez cały rok. Warto rozpocząć taką serią pojedynczych warsztatów na jakiś temat (np. rzeźba). Jeśli po zajęciach zbierze się grupa zainteresowanych, którzy chcą się rozwijać to potem można pomyśleć o regularnych spotkaniach. Większość tematów zgłaszanych przez mieszkańców była już podejmowana przez GOK. Warto wprowadzać wiele różnych terminów tych samych warsztatów lub wracać z tymi jednorazowymi warsztatami co kilka czy kilkanaście miesięcy.
- Potencjał gminy Dobrcz:
    - Tereny zielone - mieszkańcy z nich korzystają. Lubią działania związane z byciem na świeżym powietrzu - rajdy rowerowe czy spacery. Wiemy, że takie działania są podejmowane przez GOK. Warto je oddać w organizacje mieszkańcom.
    - Działania w poszczególnych sołectwach. Każde sołectwo ma inne uwarunkowanie, jest inaczej położone. W niektórych widać aktywną społeczność lokalną a w innych brakuje ludzi i zapału. Warto dać mieszkańcom szansę na wymyślenie własnych projektów i realizację działań. Dodatkową

wartością będzie wtedy podnoszenie kompetencji mieszkańców - przekonają się jak wyglądają sprawy organizacyjne, jak współpracować z sołtysem, będą współodpowiedzialni za działania.

- Warto bazować na tym co mieszkańcy lubią robić w czasie wolnym. Wśród swoich zainteresowań wymieniali m.in.: ogród, zielarstwo, nowe nasadzenia, czas z rodziną, ćwiczenia ruchowe i zdrowy kręgosłup, czytanie książek o różnej tematyce, oglądanie różnorodnych filmów - od kryminałów, po filmy dokumentalne, wycieczki dalsze i bliższe, nauka języków obcych.
- Warto inspirować mieszkańców do próbowania kolejnych pomysłów na działania, kierunki rozwoju, czy spróbowanie czegoś nowego. Mieszkańcy chcą być razem i robić przyjemne rzeczy, ale nie mają szerokiej gamy doświadczeń do których mogą się odnosić. Lubią rzeczy praktyczne, dlatego warto na nich bazować. Podróże małe i duże, łąki kwietne itp, świadomość ekologiczna, ważność na rośliny w mojej okolicy, używanie pestycydów, wątki z ulubionych książek, relaks i przyjemność, różnego rodzaju warsztaty manualne - świece sojowe, plecenie makram, szycie na maszynie i wymienianie się pomysłami i projektami.
- Warto wykorzystać potencjał mieszkańców - by różne osoby uczyły innych. Tu warto wykorzystać wspólne robienie rzeczy zgodnie z zainteresowaniami, a nie z wiekiem. W tych samych zajęciach mogą uczestniczyć np. młodzi dorośli i seniorzy, ponieważ temat zajęć jest dla nich ciekawy.

Opracowanie raportu: Martyna Studzińska, Federacja Mazowia

Konsultacje badawcze: Anna Czyżewska, Federacja Mazowia

Konsultacje lokalne: Honorata Zielińska-Szuster

Animatorka: Justyna Gorgoń

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE CENTRUM KULTURY

DOM KULTURY+

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: Dom Kultury+ Edycja 2023